

De gevolgen van het ‘Ye-systeem’

Een wetenschappelijke analyse van de schade veroorzaakt door een van de grootste fraudeschandalen in de voetbalgeschiedenis

*Lucie Vanwersch en Wim Hardyns**

‘Vroeger hadden we de zuivere sportieve omkoping waarbij ploeg A ploeg B benaderde om niet te hoeven degraderen of om een Europees ticket te kunnen veilig stellen. Daar heeft het nu allemaal niks meer mee te maken. Integendeel, volgens mijn informatie hebben degenen die erachter zitten er vaak ook belang bij om ploegen te laten degraderen. Dus (...) het gaat louter om geld.’ Jan Hauspie (journalist)¹

Wereldwijd heeft het voetbal regelmatig te maken met grootschalige schandalen waarbij frauduleuze handelingen worden onthuld. Zo heeft Italië in 2006 te maken gehad met het *Calciopoli*-schandaal, Griekenland in 2011 met het *Koriopolis*-schandaal, en België in 2018 met *Operatie Propere Handen*. Deze zaken kwamen uitgebreid in de media aan bod en men kreeg inzage in de georganiseerde manieren waarop sommige voetbalactoren en externen de uitslag van voetbalwedstrijden op voorhand bepaalden via hun netwerk van contacten met spelers en scheidsrechters. Uit studies in de nasleep van deze schandalen is gebleken dat de aanwezigheid van dergelijke wijdverbreide fraude in voetbalcompetities kan leiden tot een daling van het aantal toeschouwers (Amenta & Di Betta 2021; Buraimo e.a. 2016). Bovendien kunnen deze schandalen verwoestende gevolgen hebben voor de carrière van de betrokkenen (bijv. clubleiders die een levenslang verbod op voetbalgerelateerde activiteiten krijgen) en voor de organisatorische integriteit van de desbetreffende clubs die gedegra-

* L. Vanwersch, LL.M. is PhD-onderzoeker aan het Institute for International Research on Criminal Policy, Faculteit Recht en Criminologie, van de Universiteit Gent. Prof. dr. W. Hardyns is professor aan het Institute for International Research on Criminal Policy, Faculteit Recht en Criminologie, van de Universiteit Gent en gastprofessor aan de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen.

¹ *Getackeld door de maffia*, Panorama-reportage (VRT), 2006.

deerd worden of uitgesloten worden van nationale of internationale competities (Manoli & Antonopoulos 2015). Daarnaast werd ook aangetoond dat dergelijke fraudezaken tot een hogere mate van desillusie en wantrouwen leiden bij de meest trouwe voetbalfans (Hardyns e.a. 2022). Hoewel deze studies ons een indicatie geven van de gevolgen die deze grootschalige schandalen kunnen hebben voor het voetbal en zijn supporters, blijft er een kennishiaat bestaan betreffende de werkelijke aard en ernst van de schade die fraudezaken de sport berokkenen.

In feite is wedstrijdvervalsing een vorm van fraude in de sport die sterk maar niet uitsluitend op omkoping berust. Deze praktijk neemt de onvoorspelbaarheid van de uitkomst van sportwedstrijden weg, wat een van de meest essentiële elementen van elke sportwedstrijd is (Chappelet 2015; Harvey 2015). Daarenboven ondermijnt fraude in de sport de reputatie van (internationale) sportbonden (Robinson & Parry 2018), en vermindert wedstrijdvervalsing het vertrouwen van het publiek in het eerlijke verloop van sportevenementen (Chadwick e.a. 2018). Dit toenemend wantrouwen kan in sommige gevallen zo substantieel worden dat fraude in de sport gepercipieerd wordt als de norm door verschillende belanghebbenden, zoals fans. Echter, dit zou ze er niet van weerhouden om aan sport te doen (Manoli e.a. 2020). Hieruit blijkt dat fraude in de sport brede gevolgen kan hebben, die zelfs de maatschappelijke rol van de sport kunnen beschadigen. In dit artikel willen wij de gevolgen van een goed gedocumenteerde fraudezaak, de zaak Zheyun Ye, op een systematische wijze in kaart brengen. Ons doel is om hiermee een beter zicht te krijgen op de werkelijke aard en ernst van de gevolgen en op die manier ook meer (politiek) bewustzijn te creëren rond de urgentie van het probleem van fraude in de sport. Een problematiek die vaak miskend wordt vanwege emotionele en psychologische banden tussen fans en de sport (Lamberti & Hyatt 2018). De zaak Zheyun Ye is zeer uitgebreid in de media aan bod gekomen, en veel informatie is publiek bekend. Hoewel wij de zaak dus bij naam kunnen noemen, zullen wij verder geen individuele personen bij naam noemen. Dit zou immers geen inhoudelijke meerwaarde opleveren.

Na een uiteenzetting van de feiten en van het georganiseerde criminele netwerk dat in deze zaak werd blootgelegd, bespreken we de gevolgen van de zaak aan de hand van het Harm Assessment Framework (HAF). Deze taxonomie, die deel uitmaakt van een breder crimi-

nologisch kader, kan gebruikt worden om de potentiële schade van misdrijven te identificeren en is gebaseerd op de vooronderstelling dat schade centraal staat in de studie van criminaliteit (Paoli & Greenfield 2018). Schade wordt in dit kader vanuit een breed perspectief bekeken, met name zowel schade die voortvloeit uit een criminele activiteit als schade die het gevolg is van de criminalisering van of reacties op de activiteit. Deze taxonomie vereist geen causaliteit, maar wordt gebruikt om associaties te beschrijven (Greenfield & Paoli 2013). Dit is, gezien de aard van onze gegevens, een zeer bruikbare methodiek. Aan de hand van deze taxonomie kunnen we de gevolgen van misdrijven zoals fraude in de sport in kaart brengen door de potentiële eisers of *draggers* van schade en de soorten schade die zij als gevolg van deze criminele activiteiten kunnen ondervinden te identificeren (Paoli & Greenfield 2018). Het HAF beschouwt vier hoofdcategorieën van *draggers* van schade:

1. individuen;
2. entiteiten uit de sector;
3. overheidsinstanties; en
4. het milieu.

‘Het milieu’ kan in het geval van fraude beter omschreven worden als de sociale omgevingscomponent, waaronder ook openbare overlast en sociale fragmentatie kunnen vallen (Greenfield & Paoli 2013). Het HAF maakt verder een onderscheid tussen vier soorten schade, namelijk schade met betrekking tot (1) de functionele integriteit, met inbegrip van fysieke en psychologische verliezen, (2) materiële belangen, (3) reputatie en (4) privacy.

De zaak Zheyun Ye

Het Belgische voetbal werd tussen 2004 en 2006 het slachtoffer van wijdverspreide wedstrijdvervalsing en financiële fraude. Spilfiguur in dit schandaal was de Chinese zakenman Zheyun Ye. Ye behoort tot de Wenzhou-gemeenschap, die oorspronkelijk uit de provincie Zhejiang in China komt. In deze regio is een migratiecultuur ontstaan die zich onderscheidt van de omringende gebieden. De Wenzhou-gemeenschap is een tamelijk arme gemeenschap die gekenmerkt wordt door hechte familiebanden. Wenzhou-mensen zijn ook zeer trots op hun

nauwe relaties met Europa, dat vaak de bestemming is van hun emigratie (Minghuan, 2014). Na zijn aankomst in België stelde Ye zich voor als eigenaar van een kledingmerk, voordat hij eind 2004 poogde te investeren in Belgische profvoetbalclubs. Alvorens de gevolgen van dit schandaal te bespreken, geven we inzage in de zaak op basis van de officiële gerechtelijke documenten, namelijk de uitspraken van de Brusselse Rechtbank van Eerste Aanleg en van het Hof van Beroep. Het proces is bijna negen jaar na het begin van het onderzoek geopend voor de Rechtbank van Eerste Aanleg. Een aantal redenen ligt ten grondslag aan de lange duur van de procedure. Ten eerste hadden de toenmalige onderzoekers en het parket weinig ervaring met deze materie en heeft men niet onmiddellijk de daadwerkelijke omvang van de zaak beseft. De specifieke Belgische context heeft ook de zaak gecompliceerd. Het eerste proces vond namelijk plaats in het Frans met zeventien Franstalige beklagden en vijftien Nederlandstalige beklagden. Volgens de Belgische krant *De Morgen* moest 100 kilogram papier van het Nederlands naar het Frans worden vertaald, en werd voor meer dan € 80.000 aan vertalingen van het Frans naar het Nederlands gemaakt.² De hoofdverdachte, Zheyun Ye, is relatief ongeschonden uit de zaak gekomen, ondanks het feit dat hij een gevangenisstraf van vijf jaar heeft gekregen. Hij vluchtte kort na zijn eerste contact met de Belgische autoriteiten terug naar China (Anshan), waar hij een vertegenwoordigende functie heeft gekregen. Ye zou op dit moment meerdere burgerlijke zaken met aanhangende geldboetes tegen zich hebben lopen in China, maar zou zich herhaaldelijk niet bij de rechtbank melden.³

De modus operandi van het 'Ye-netwerk'

In de gerechtelijke documenten is sprake van het 'Ye-systeem', waarbij de zakenman twee criminele organisaties in het leven riep die tot doel hadden voetbalwedstrijden voor gokdoeleinden te manipuleren en de opbrengsten daarvan te verbergen.⁴ Enerzijds associeerde Ye

² Zie www.demorgen.be/nieuws/proces-gokchinees-maat-voor-niets~b5d82393/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F.

³ Informatie is beschikbaar op de Chinese website www.tianyancha.com/.

⁴ Tribunal de Première Instance Francophone de Bruxelles, FD 25.98.243/06, 13 juni 2014, p. 127.

zich met de trainer (T1CA⁵) van een Belgische club (hier ‘club A’ genoemd) en een ex-speler van dezelfde club (ex-VS1CA⁶), die vooral als tussenpersoon fungeerde. Deze groep werd samengesteld om de uitslag van voetbalwedstrijden te manipuleren, waarop Ye later via in Azië gevestigde websites zou gokken. Anderzijds was Ye verbonden met een voetbalmakelaar met gekende relaties met de onderwereld (VM1⁷) en een pas gepensioneerde voetballer (CB⁸). Samen met deze partners ontwierp Ye een aantal financiële constructies op basis van frauduleuze contracten om de financiële opbrengsten van zijn gokactiviteiten voor de Belgische fiscus te verbergen. In dit artikel zullen wij ons hoofdzakelijk focussen op de aanklachten gelinkt aan wedstrijdvervalsing.

De modus operandi die Zheyun Ye gebruikte om controle te krijgen over een aanzienlijk aantal Belgische voetbalactoren en om ten minste achttien wedstrijden te beïnvloeden, geeft een goed beeld van hoe georganiseerde criminelen voetbalwedstrijden kunnen vervalsen. Volgens Hill (2009) is het eerste probleem waarmee een externe fixer wordt geconfronteerd de toegang tot de spelers, aangezien ten minste één invloedrijke speler moet kunnen bereikt worden om de wedstrijd met succes te manipuleren. In plaats van rechtstreeks in contact te treden met spelers en clubbestuurders, regelde Ye dat tussenpersonen zoals VM1 en T1CA bijeenkomsten voor hem organiseerden. Het aanbod van Ye aan deze clubs was om aanzienlijke financiële investeringen te doen in ruil voor inspraak in de sportieve prestaties van hun spelers. Vervolgens wordt, in wat Hill (2009) de ‘set up’ noemt, de *fix* opgezet, wat betekent dat de spelers ermee moeten instemmen het resultaat van een of meerdere van hun volgende wedstrijden te beïnvloeden in overeenstemming met de eisen van de omkoper. Om dit te bereiken, gebruikten Ye en zijn tussenpersonen een reeks verschillende overredingstechnieken en/of beloningen. Ten eerste boden ze de spelers bedragen tussen € 5.000 en € 40.000 per wedstrijd. Daarnaast vertelde Ye een aantal spelers van club A dat hij de club alleen kon overkopen en redden van diens huidige desastreuze financiële situatie, als zij hun komende wedstrijden zouden verliezen, omdat dat de prijs van de club zou verlagen. Een aantal spelers van club A

5 Trainer 1 van voetbalclub A.

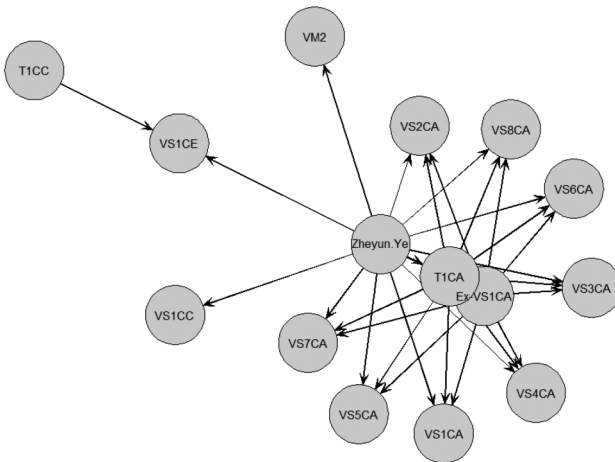
6 Ex-voetballer 1 van voetbalclub A.

7 Voetbalmakelaar 1.

8 Voetbalclub B.

melde tijdens het onderzoek dat zij dit hadden geloofd. Ye gebruikte dus in zekere mate de loyaliteit van de spelers aan hun club om zijn doelen te bereiken. Ten slotte blijkt uit de gerechtelijke documenten dat de organisatie van Ye ook verbale en fysieke bedreigingen zou hebben gebruikt om degenen die niet wilden meewerken of die de beloofde resultaten niet leverden, te overtuigen. Volgens het stappenplan van Hill (2009) plaatst de omkoper vervolgens een of meer weddenschappen op het resultaat van de wedstrijden in kwestie zodra de spelers overtuigd zijn en de *fix* is opgezet. De gerechtelijke documenten bevatten bewijs dat Ye zijn weddenschappen plaatste op Aziatische websites, die de gokkers vaak volledige anonimiteit verlenen, en minder tot niet gereguleerd zijn. Niettemin hebben legale gokkantoren ook onregelmatige weddenschappen opgemerkt met betrekking tot de wedstrijden waarvan nu wordt aangenomen dat ze door Ye zijn vervalst.

Figuur 1 Netwerkanalyse geldwisselingen 'Ye-systeem' La Cour d'Appel de Bruxelles, 2015/3944, 17 december 2015, p. 9-15.



De modus operandi van het 'Ye-systeem' is gebaseerd op de dominantie van Ye en zijn nauwer verwante rechterhanden binnen het netwerk. Dit wordt geïllustreerd in figuur 1, die een netwerkanalyse voorstelt van de geldwisselingen die plaatsvonden tussen de verschillende

actoren uit het samengesteld netwerk van de ‘zakenman’. Deze figuur demonstreert het gebruik van tussenpersonen door Zheyun Ye (onder anderen een coach en een ex-speler) om acht spelers van dezelfde club (club A) te bereiken. Dit netwerk heeft een dichtheid van 0,129 en bevat voornamelijk unidirectionele relaties (weergegeven door eenzijdige pijlen). De dichtheid van een netwerk wordt gedefinieerd als het aantal verbindingen dat een deelnemer heeft, gedeeld door het totale aantal mogelijke verbindingen dat een deelnemer zou kunnen hebben. Een vrij lage dichtheid, zoals hier gemeten, wijst op een hiërarchie in het netwerk, hetgeen wordt geïllustreerd door het feit dat de meeste betrokkenen via een of twee centrale personen met elkaar verbonden zijn. De eenrichtingsrelaties in het netwerk tonen aan dat steekpenningen in wezen door het netwerk ‘sijpelden’ om uiteindelijk de spelers te bereiken. De hiërarchische organisatie van het netwerk blijkt ook uit andere bewijsstukken uit het dossier, namelijk de verhoren van VS2CC⁹ en VS2CE,¹⁰ waaruit blijkt dat sommige tussenpersonen in het netwerk, zoals T1CC, onder druk zouden hebben gestaan door degene die ze de ‘baas’ noemden, namelijk Zheyun Ye.¹¹ T1CC heeft getuigd gevraagd te zijn vertrouwelijke informatie over de spelers van zijn team aan Zheyun Ye te verstrekken.¹² Bovendien werd T1CC door Ye benaderd met het verzoek dat zijn team de volgende wedstrijd tegen club E zou winnen. T1CC was zo vastbesloten hieraan tegemoet te komen dat hij contact opnam met VS2CE om andere spelers van zijn team te benaderen en hen ervan te overtuigen zich minder dan gewoonlijk voor die wedstrijd in te spannen.^{13, 14}

De spelers in dit netwerk ontvingen allemaal meerdere duizenden euro’s om wedstrijden te manipuleren, waarbij het laagste totaalbedrag aan smeergeld op € 20.000 lag en het hoogste op € 145.500, alleen al voor deze specifieke aanklacht. Vermoedelijk zijn deze bedragen

9 Voetbalspeler 2 van voetbalclub C.

10 Voetbalspeler 2 van voetbalclub E.

11 Tribunal de Première Instance Francophone de Bruxelles, FD 25.98.243/06, 13 juni 2014, PV 101757/06.

12 Tribunal de Première Instance Francophone de Bruxelles, FD 25.98.243/06, 13 juni 2014, PV 101789/06.

13 Tribunal de Première Instance Francophone de Bruxelles, FD 25.98.243/06, 13 juni 2014, PV 101757/06.

14 Eenzelfde soort netwerk lijkt ook ten grondslag te liggen aan het meer recente voetbalschandaal *Operatie Propere Handen*, waarbij een handvol invloedrijke voetbalmakelaars de Belgische voetbalmarkt lijken te hebben gedomineerd (Nelen 2022), met als belangrijk verschil dat er op het eerste gezicht geen externe invloedrijke actor zoals Ye aan de top van het netwerk lijkt te staan.

een onderschatting van het werkelijke totale bedrag aan steekpenningen dat deze spelers ontvangen hebben. De in figuur 1 weergegeven verbindingen geven namelijk alleen de geldwisselingen weer die aantoonbaar door de ontvangende partij zijn aanvaard, en dit in strijd met de artikelen 504bis §2 en 504ter §1 en 2 van het Belgische strafwetboek over passieve en actieve private omkoping. Dit betekent dat voor deze transacties zowel de passieve (d.w.z. het aannemen van een steekpenning) als de actieve (d.w.z. het aanbieden van een steekpenning) elementen van het omkoping misdrijf zijn aangetoond, waarbij de omgekochte partij zich schuldig maakt aan passieve omkoping en de omkoper zich schuldig maakt aan actieve omkoping (Vandercruysse & Baert 2022). Daarnaast zijn ook een aantal personen schuldig gevonden aan actieve omkoping zonder dat er bewezen kon worden dat de aangeboden steekpenningen aangenomen werden. Het totale bedrag aan smeergeld in deze aanklacht bedraagt ten minste € 631.000.

De gevolgen van de zaak Ye

Het luik rond de wedstrijdvervalsing in de zaak Ye heeft negatieve gevolgen gehad voor alle potentiële eisers van schade, zoals blijkt uit tabel 1. We zullen beginnen met de gevolgen van deze zaak voor individuen. De functionele integriteit van veel betrokkenen is beschadigd, met name hun psychologische en fysieke integriteit. Acht voetbalspelers en vier andere actoren hebben namelijk een (al dan niet voorwaardelijke) gevangenisstraf gekregen. Bovendien is uit het dossier gebleken dat sommigen van hen bedreigd en bedrogen zijn om hun medewerking te garanderen, wat psychologische gevolgen kan hebben veroorzaakt. Sommige spelers hebben zelfs verklaard dat zij hun geldenveloppen aan Ye zouden hebben moeten teruggeven.

Wat de materiële schade voor individuen betreft zijn de slachtoffers van wedstrijdvervalsing alle voetbalspelers van de betrokken teams die zich niet bewust waren van de manipulatie van de wedstrijden waarin zij speelden en vertrouwden op hun winstkansen vanuit een sportief en/of financieel oogpunt. Daarnaast kunnen ook sportgokkers materiële schade ervaren naar aanleiding van wedstrijdvervalsing. Op sommige gokwebsites bepalen gokkers zelf hun quoteringen (oftewel *odds*) en andere gokkers kunnen besluiten de omgekeerde weddenschap

Tabel 1 **Het Harm Assessment Framework toegepast op de zaak Ye***

Type schade	Drager van de schade			
	Individueen	Sector	Overheidsinstanties	Milieu
Functionele integriteit	X	X	X	X
Materiële belangen	X	X	X	n.v.t.
Reputatie	X	X	X	n.v.t.
Privacy	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

* X = van toepassing; n.v.t. = niet van toepassing

aan te gaan. Wie de weddenschap wint, neemt de inzet van de andere gokker na aftrek van de commissie van de website. Dit betekent dat als de fixer daadwerkelijk geld wil winnen op de wedstrijd die hij heeft vervalst, onwetende andere gokkers weddenschappen moeten plaatsen op het omgekeerde resultaat, wat stevast verliezende weddenschappen zullen zijn. Hetzelfde geldt voor toeschouwers die kaartjes kochten om voetbalwedstrijden te zien die in wezen zijn omgekocht. Ten slotte hebben alle betrokken actoren reputatieschade opgelopen, die ook deels te wijten is aan de intensieve media-aandacht voor dit fraudeschandaal. Velen van hen werd voor een aantal jaren een verbod opgelegd om zich nog met voetbal bezig te houden, of waren gewoonweg niet meer welkom bij (hogergeplaatste) Belgische voetbalclubs.

Als we kijken naar entiteiten in de sector, zoals sportclubs en -bonden, zien we dat ook zij aanzienlijke schade hebben opgelopen in de nasleep van de zaak. De operationele integriteit van deze organisaties is in zekere mate beschadigd omdat zij het eerlijk verloop van sportcompetities, die voor criminele doeleinden werden misbruikt, niet konden garanderen. Destijds bestonden er nog geen formele regels binnen de nationale voetbalorganen die spelers of andere voetbalactoren verboden om te gokken op het resultaat van hun eigen team.¹⁵ Bovendien hebben de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB) en de Belgische Pro League ook een civiele zaak aangespannen tegen sommige beklaagden in verband met de reputatie- en financiële schade die ze zouden hebben ondergaan. De rechtbank heeft erkend

15 La Cour d'Appel de Bruxelles, 2015/3944, 17 december 2015, p. 147.

dat het doel van de KBVB ten tijde van de feiten de organisatie en verspreiding van het voetbal in al zijn vormen was, hetgeen verschilt van het doel van de Pro League, dat nauwer aansluit bij dat van haar leden (namelijk de Belgische clubs uit de eerste divisie).¹⁶ Het Hof van Beroep heeft hierdoor besloten de vordering van de KBVB toe te wijzen, maar niet die van de Pro League. Ten slotte heeft het Belgische voetbal als sport een reputatieklap gekregen, aangezien uit de gerechtelijke documenten blijkt dat in korte tijd een verbazingwekkend aantal wedstrijden is vervalst, waardoor fans de integriteit van andere wedstrijden ter discussie kunnen stellen.¹⁷ Deze reputatieschade nam een opwaartse wending nadat in een Vlaamse reportage beweerd werd dat de KBVB al heel vroeg na de aankomst van Zheyun Ye in België aanwijzingen van gemanipuleerde wedstrijden had ontvangen van wedkantoren, maar niet adequaat had ingegrepen.¹⁸ Deze gevolgen sijnelden ook door naar sponsors die aan de sport verbonden zijn, en kunnen zelfs invloed hebben gehad op andere teams die niet bij het schandaal betrokken waren (Amenta & Di Betta 2021).

Men mag aannemen dat ook overheidsinstanties schade hebben geleden, en dat geldt zowel voor hun reputatie als hun functionele integriteit en materiële belangen. Een aantal kranten heeft namelijk melding gemaakt van meningsverschillen tussen de onderzoeksrechter en het federale parket, waardoor de procedure aanzienlijk is vertraagd.¹⁹ Ten slotte bedreigt wedstrijdvervalsing ook het sociale klimaat in en rond het voetbal. Zoals duidelijk wordt gesteld in de gerechtelijke documenten, is 'wedstrijdvervalsing voor voetbal wat doping is voor wielrennen'.²⁰ Het vormt een ernstige bedreiging voor de toekomst van de sport en het verstoort de verwachtingen van alle sportliefhebbers. De geloofwaardigheid van de sport staat op het spel, maar ook die van alle voetballers die niet vals spelen. Dit strookt met recente onderzoeksresultaten die hebben aangetoond dat de ernstigere corruptiezaken een sterkere aantasting teweegbrengen in het vertrouwen van mensen in sportorganisaties (Manoli e.a. 2022). Daarnaast hield een aantal actoren in het netwerk van Ye, onder wie Ye zelf, de winsten

16 La Cour d'Appel de Bruxelles, 2015/3944, 17 december 2015, p. 231.

17 La Cour d'Appel de Bruxelles, 2015/3944, 17 december 2015, p. 234.

18 *Getackeld door de mafia*, Panorama-reportage (VRT), 2006.

19 Zie bijv. 'Gedribbeld door een gokchinees', *Sport Voetbalmagazine* 11 september 2013 of www.demorgen.be/nieuws/proces-gokchinees-maat-voor-niets~b5d82393/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F.

20 Tribunal de Première Instance Francophone de Bruxelles, FD 25.98.243/06, 13 juni 2014, p. 179.

van hun daden via frauduleuze financiële constructies verborgen door documenten en contracten te vervalsen om belastingen te ontduiken, hun insolventie te organiseren en geld wit te wassen.

Discussie

Uit onze analyses blijkt dat Zheyun Ye erin geslaagd is een georganiseerd netwerk te creëren dat hij met grote doeltreffendheid heeft gebruikt om het Belgische voetbal te corrumperen. Door de potentiële gevolgen van deze zaak schematisch in kaart te brengen willen we de reikwijdte van de gevolgen van de zaak zichtbaarder maken en daarmee meer bewustwording creëren rond de urgentie van het probleem van fraude in de sport. Uit de bestaande literatuur blijkt namelijk dat sporters en andere bij de sport betrokken personen te weinig belang hechten aan de aanwezigheid van fraude in de sport. Zij beschouwen fraude veeleer als een ‘normaal’ verschijnsel, dat hen er niet van weerhoudt aan sport te doen (Manoli e.a. 2020). Fraude in de sport, als een vorm van deviant gedrag, wordt met andere woorden genormaliseerd. Dit zou verklaard kunnen worden door het feit dat individuen die meer geïnteresseerd zijn in een sport, ook een meer liberale houding aannemen ten opzichte van sporters die betrokken zijn bij onethisch gedrag (Solberg e.a. 2010). De normatieve omgeving van sport is gebaseerd op de stelling dat sporters altijd en onder alle omstandigheden moeten streven naar de winst (Harvey 2015). In het door ons bestudeerde geval werd dit basisprincipe volledig tenietgedaan doordat financiële motieven alle andere motieven overtroffen. Het vervalsen van sportwedstrijden om sportieve redenen, zoals het voorkomen van degradatie of promotie, wordt door sommigen, zoals journalist Jan Hauspie, die uitgebreid rond de zaak Ye gewerkt heeft, gezien als een *zuiverdere* vorm van wedstrijdvervalsing²¹ omdat het basisprincipe van sport niet geschaad wordt. Echter, we motiveerden in onze studie dat een groot schandaal zoals de zaak Ye een breed scala aan negatieve gevolgen kan hebben voor allerlei organisaties en personen die zowel functioneel als financieel, fysiek en psychologisch van aard kunnen zijn.

21 *Getackeld door de maffia*, Panoramareportage (VRT), 2006.

Het is mogelijk dat Ye deel uitmaakte van een grotere criminele organisatie in Azië. Uit onderzoek is gebleken dat de geleidelijke infiltratie van de maffia in de sport en andere legale sectoren een soort van grijze zone kan creëren, dat wil zeggen een ruimte waarin de grenzen tussen legaliteit en illegaliteit vervaagd worden (Costa 2017). Er wordt aangenomen dat de maffia het sociale kapitaal van sportteams gebruikt om zich onder hun leden te verspreiden en een gevoel van normaliteit te creëren met betrekking tot de criminele activiteiten die ze moeten uitvoeren (Tzeng e.a. 2020). Wedstrijdvervalsing op deze schaal draagt bij tot het verrotten van het professionele voetbal en het ondermijnen van de samenleving, en kan brede maatschappelijke gevolgen hebben die verder gaan dan enkel de schade die berokkend wordt aan voetbalfans en -gokkers.

In België heeft de zaak Ye onder andere geleid tot de oprichting van een sportfraudeteam bij de federale politie.²² Desalniettemin kwam er recent toch weer een groot schandaal aan het licht in België, de eerdergenoemde *Operatie Propere Handen*. We kunnen ons dan ook terecht afvragen in welke mate het Belgisch voetbal geleerd heeft van de zaak Zheyun Ye en in welke mate het Belgisch voetbal vandaag wel bestendig is tegen wedstrijdvervalsing en financiële fraude.

Literatuur

Amenta & Di Betta 2021

C. Amenta & P. Di Betta, 'The impact of corruption on sport demand', *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship* (22) 2021, afl. 2, p. 369-384, <https://doi.org/10.1108/IJSMS-01-2020-0004>.

Buraimo e.a. 2016

B. Buraimo, G. Migali & R. Simmons, 'An analysis of consumer response to corruption: Italy's Calciopoli scandal', *Oxford Bulletin of Economics and Statistics* (78) 2016, afl. 1, p. 22-41, <https://doi.org/10.1111/obes.12094>.

22 Zie www.politie.be/5998/nl/contact/online-aangiften-niet-dringend/meldpunt-sportfraude.

Chadwick e.a. 2018

S. Chadwick, S. Roberts & R. Cowley, 'The impact of sports corruption on organizational stakeholders', in: L. Kihl (red.), *Corruption in sport: Causes, consequences, and reform*, New York: Routledge 2018, p. 110-125.

Chappelet 2015

J.L. Chappelet, 'The Olympic fight against match-fixing', *Sport in Society* (18) 2015, afl. 10, p. 1260-1272, <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1034519>.

Costa 2017

J. Costa, 'Networks and illicit associations in corrupt exchanges: Representing a gelatinous system in Italy', *Global Crime* (18) 2017, afl. 4, p. 353-374, <https://doi.org/10.1080/17440572.2017.1332594>.

Greenfield & Paoli 2013

V.A. Greenfield & L. Paoli, 'A framework to assess the harms of crimes', *British Journal of Criminology* (53) 2013, afl. 5, p. 864-885, <https://doi.org/10.1093/bjc/azt018>.

Hardyns e.a. 2022

W. Hardyns, L. Vanwersch & B. Constandt, 'Should football care about its fans' trust? A study into the consequences of a large-scale fraud scandal on sports fans' integrity perceptions', *Managing Sport and Leisure* 2022, p. 1-16, <https://doi.org/10.1080/23750472.2022.2148721>.

Harvey 2015

A. Harvey, 'Match-fixing: Working towards an ethical framework', *Journal of the Philosophy of Sport* (42) 2015, afl. 3, p. 393-407, <https://doi.org/10.1080/00948705.2015.1037767>.

Hill 2009

D. Hill, 'How gambling corruptors fix football matches', *European Sport Management Quarterly* (9) 2009, afl. 4, p. 411-432, <https://doi.org/10.1080/16184740903332018>.

Lamberti & Hyatt 2018

A. Lamberti & C. Hyatt, 'When the beautiful game turns ugly: Fan experiences of perceived match fixing in football', in: J. Zhang & B. Pitts (red.), *The global football industry: Marketing perspectives*, Londen: Routledge 2018, p. 183-209.

Manoli & Antonopoulos 2015

A.E. Manoli & G.A. Antonopoulos, "'The only game in town?' Football match-fixing in Greece', *Trends in Organized Crime* (18) 2015, afl. 3, p. 196-211, <https://doi.org/10.1007/s12117-014-9239-3>.

Manoli e.a. 2020

A.E. Manoli, C. Bandura & P. Downward, 'Perceptions of integrity in sport: Insights into people's relationship with sport', *International Journal of Sport Policy and Politics* (12) 2020, afl. 2, p. 207-220, <https://doi.org/10.1080/19406940.2020.1747101>.

Manoli e.a. 2022

A.E. Manoli, C. Bandura, P. Downward & B. Constandt, 'Does corruption in sport corrode social capital? An experimental study in the United Kingdom', *Managing Sport and Leisure* 2022, p. 1-17, <https://doi.org/10.1080/23750472.2022.2134913>.

Minghuan 2014

L. Minghuan, "'To get rich quickly in Europe!' – Reflections on migration motivation in Wenzhou", in: F. Pieke & H. Mallee (red.), *Internal and International Migration*, Londen: Routledge 2014, p. 181-198.

Nelen 2022

H. Nelen, *Ostrageous. How greed and crime erode professional football and we all look the other way*, Den Haag: Eleven International Publishing 2022.

Paoli & Greenfield 2018

L. Paoli & V.A. Greenfield, 'Harm: A substitute for crime or central to it?', in: A. Boukli & J. Kotzé (red.), *Zemiology. Critical criminological perspectives*, Londen: Palgrave Macmillan 2018, p. 57-84, https://doi.org/10.1007/978-3-319-76312-5_4.

Robinson & Parry 2018

S. Robinson & J. Parry, 'The impact of corruption on individual athletes, teams, and organisations', in: L. Kihl (red.), *Corruption in sport: Causes, consequences, and reform*, New York: Routledge 2018, p. 91-109.

Solberg e.a. 2010

H.A. Solberg, D.V. Hanstad & T.A. Thøring, 'Doping in elite sport – Do the fans care?', *International Journal of Sports Marketing & Sponsorship* (11) 2010, afl. 3, p. 2-16, <https://doi.org/10.1108/IJSMS-11-03-2010-B002>.

Tzeng e.a. 2020

C.C. Tzeng, P.C. Lee & G.H. Tzeng, 'It's not all about money: The code of brotherhood has a role to play in match-fixing', *Sport in Society* (23) 2020, afl. 12, p. 1926-1944, <https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1737019>.

Vandercruysse & Baert 2022

L. Vandercruysse & M. Baert, 'Private omkoping & matchfixing: geen perfecte match', *Nullum Crimen* (17) 2022, afl. 5, p. 343-358.